

פרוטוקול מס' 128

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
מיום ב', כח' בסיוון תשל"א - 21.6.71, שעה 9.00

נכחו:

חברי הוועדה:

- י. גולדשמידט - היו"ר
- י. ארידור
- א. אנקורירן
- ש.ז. אבוטוב
- מ. אביזוהר
- ט. ביבי
- ג. האוזנר
- ז. הרינג
- ב. הלוי
- ש. פרידמן
- י. קורן
- י.ה. קלינגהופר

סוזמנים:

- א. ידין - המשנה ליועץ המשפטי לממשלה
- י. קרפ - משרד המשפטים
- ד. דייס-לברון - משרד השיכון
- א. שוויג -
- מר דילר - מהנדס מטעם משרד השיכון

מזכירת הוועדה:

ד. מלחי

רשמה:

ח. ביתן

סדר היום

(א) תקנות הגנת הדייר (אחזקת הבית ותיקונים), תשל"א - 1971.

(ב) חוק למניעת מעשי שוחד בתחרויות ספורט, תשל"א - 1971 (של חבר-הכנסת קלינגהופר) (דיון טרומי).

(ג) שונות.

היו"ר י. גולדשמידט: אני פותח את הישיבה.

א) תקנות הצנת הדייר (אזקת הבית ותיקונים), תשל"א-1971

יושב אתנו מר דיילר, מהנדס ממשרד השיכון. ביקשנו אותו להסביר לנו דברים הקשורים בהצעות התוספת, בעיקר לגבי סעיפים א' ו-ב' לתוספת הסדורים על ביטוס ועל קונסטרוקציה של הבניין. בסעיף א' הציג פרופ' ידין לכתוב "וגרם" במקום "וגורם", כדי שיהיה ברור כי תביעת התיקון מתעוררת לא מפני שהביטוס עלול לגרום לסדקים, אלא מפני שהוא גרם כבר לסדקים. נשאלו השאלות מהו ביטוס, מהו ביטוס שהתערער ומתי מתערער הביטוס; מהם פגמים בקונסטרוקציה ובמה שונה סעיף א' מסעיף ב'.

מר דיילר: בתיקון ביטוס הכוונה לכל היסודות מכל סוג שהוא. אנו מבדילים בין יסודות שונים ומשונים. יש פלאשה העוברת מתחת לקירות היסודיים של הבניין; יש עמודים קצרים, פלאשות הנושאות את הבניין בנקודות מסוימות, ויש קידוחים, כלומר בורות שקורחים בתוך האדמה ויוצקים בשון, מעין עמודים שהם בעומק שונה, בהתאם לשיב הקרקע ולהעמסה, ועל זה באות עוד קורות יסוד וכו'. על כל פנים המושג "ביטוס" כולל למעשה כל מה שנמצא בתוך האדמה, והוא היסוד עליו מושחת הבניין כולו, ולא חשוב אם זה בניין בן קומה אחת או בן ארבעים קומות, בעוד שקונסטרוקציה זה מה שמעל לאדמה.

יש מקרים שונים ומשונים בהם גורם הביטוס לסדקים. לפעמים משים את הקרקע על-ידי קביעת היסודות בצורה לא נכונה, ואז קורה שהיסוד שוקע בפינה מסוימת של הבית והבניין שהוא קשיח מראה סדקים. את הערעור הזה קשה לקבוע אם אין מקרים. הסדקים הם סימן היכר לכך שקרה משהו, והייתי משווה מצב זה למצב בו מרגיש האדם כאב בלסת ויודע שזה נגרם בדרך-כלל בעקבות כאב שיניים. דומני שכך אפשר להסביר בעברית קלה את בעיית הביטוס ואת כוונתו של סעיף א' לתוספת.

תיקון פגמים בקונסטרוקציה של הבניין זה תחום הרבה יותר רחב. קונסטרוקציה זה למעשה כל השלד הנושא את הבניין. למשל, בתקלים אנו לא פעם בעמודים בבניינים מפולשים, כלומר, בבניינים בהם אין קומת קרקע, אלא רק קומה מעל העמודים. לא פעם נתקלתי בעמודים שיש בהם סדק אנכי או אופקי, ואם הברזל שבתוך הבשון הזה גלוי, זה מאוד מסוכן. היו מקרים של מפולות ושל התמוטטות בתים מהסיבה שלא תיקנו ליקוי זה בזמן. הבאתי כאן כמה צילומים של פגמים אופייניים בבתים (מראה אותם לחברי הוועדה). אנו יכולים לראות סדקים, למשל, במקומות חיבור הפלאשה הכוללת והקיר. דבר זה הוא מאוד מאוד מסוכן. אפשר לראות את הברזל התחתון של פלאשות המרפסות האלה שהן גלויות לעין והחלודה אוכלת בהן. כיוון שברזל זה מיועד לשאת משקל מסויים, הרי כאשר הוא נאכל ברור שאינו מסוגל לעשות זאת.

היו"ר י. גולדשמידט: מה גורם לערעורים אלה בביטוס? בוודעה דובר על גורמים כגון נזילות מים החודרת ליסוד. האם נזילות כזאת יכולה לגרום לערעור הביטוס?

מר דיילר: כן. בדרך-כלל החישוב הוא שקורות היסוד, למשל, מונחות על האדמה, ואם נוצר איזה חור, הקורות נמצאות באוויר ועל-ידי לחץ הבית הן נסדקות. יש עוד מקרים של אדמה שופחת.

היו"ר י. גולדשמידט: האם זה יכול להתגלות מיד או רק כעבור עשר שנים למשל?

מר דיילר: זה יכול לקרות כעבור הרבה שנים. על-פי-דבר אם זאת עבודה לא שונה זה מתגלה מיד, אבל סדק בתוך האדמה קשה מאוד לראות, אלא אם כן מישהו חופש ומגלה אותו.

היו"ר י. גולדשמידט:

מה היקף התיקונים המתבקשים? כיוון שהחוק מחייב לחלק את ההוצאות שווה-בשווה בין בעל הבית והדיירים, האם לא עלול להיווצר הטצב דלהלן: מדובר בבית ישן שכמעט הגיע זמנו ליהרס ובעל הבית מעוניין בהשקעת הוצאות תיקון המתקרבות להוצאות בניה מחדש והוא יכול לחלק את ההוצאות בינו לבין הדיירים. השאלה היא אם חובת התיקון היא בהיקף כזה, או שמדובר רק בהוצאות בגדר הסבירות.

מר דילר:

מתוך נסיוני בטיפול במקרים מסוג זה, הרי אם לבטא את זה בכסף הייתי אומר שהוצאות התיקונים לפי סעיף א' נעות בין 200 ל"י לבין 600 ל"י. אנו רואים את הסדקים, חופדים במקום ומגלים את הפגם. בזה איני מדבר על מקרים מיוחדים, אלא על המקרים הרגילים כפי שנתקלתי בהם במשך שלוש השנים האחרונות. בשיכתי תל-ברור, למשל, שנבנו בתקופה הקשה ביותר, בתום מלחמת העולם, היו מספר מקרים של ערעור היסודות, והתיקון עלה בין 200 ל"י ל-600 ל"י. אני מדבר על תיקון היסודות, וברור שזה כרוך בתיקונים אחרים.

היו"ר י. גולדשמידט:

תיאירתי לי שרק עבור הבדיקה ידרוש האדריכל סכום העולה על הסכום שנקבת.

מר דילר:

יש תעריף והתעריף הוא בין 7% עד 12% של הוצאות התיקון. אגב, בדברים אלה לא מספיל אדריכל אלא מהנדס, כי אלה עניינים של קונסטרוקציה.

י. ארידור:

בשיכון ותיקים ברמת-גן, למשל, היו תיקונים אפילו בסביבות 20-30 אלף לירות.

מר דילר:

קשה לי להתייחס לדברים שאינני מכיר אותם. שם האדמה בוצית ולא ביסטו את היסוד כהלכה ואלה מקרים חריגים, אבל אני מדבר על מקרים שגרתיים הקורים בחיי היום יום.

היו"ר י. גולדשמידט:

מדברי מר דילר אפשר להבין שאין זה ענין של בניית הבנין מחדש, אלא תיקון במובן הרגיל של המלה, והתיקון עומד בדרך-כלל ביחס כלשהו לערך האובייקט כולו.

מר דילר:

עוד הערה אחת מעשית - ליקויים אלה מופיעים צורך-כלל בפנה אחת של הבית או בצד אחד.

א. אנטוריון:

מה עושים במקרה כזה?

מר דילר:

זה תלוי מה היסוד. בדרך-כלל מגלים את היסוד על-מנת לראות מה קורה ובהתאם לתנאים או שיוצקים יסודות נוספים או שקודחים שני בורות ומעבירים פס ברזל שיתמוך באותה פינה. קשה לתת תרופה כוללת, אבל יש אמצעים יעילים.

א. אנטוריון:

מה אפשר לעשות במקרה שנתגלו פסי הברזל של המרפסת שאותם הזכרת?

מר דילר:

יש לבדוק באיזו מידה נאכלו פסים אלה, ואם מסתבר שנאכלו במידה מסכנת, צריכים להרוס את המרפסת ולבנות חדשה. כאשר דיברתי על סכום 600 לירות דיברתי רק על היסודות.

י. ה. קלינגהופר:

האם יכול להיות מקרה כזה שהיסודות נתערערו באופן רציני ואף-על-פי-כן לא הופיעו סדקים ביקרות, ואם הבית התמוטט בסופו של דבר, הוא התמוטט בלי שנתגלו סדקים בקירוזת, כי הקירות היו חזקים מאוד? אני מציג שאלה זו כי הצעתי - אם כי חזרתי בי אחר-כך משום שהוסבר לי שאין צורך בכך - שיהיה כתוב "וגרם או עשוי לגרום", והייתי רוצה לשמוע הסבר בנדון גם מפי מר דילר.

מר דילר:

מחלה זו, אם ישנה, גותנת אותותיה באופן ברור לפני שהבית מתמוטט. במקרה קיצוני כזה שהציג חבר-הכנסת קלינגהופר הרי אם הבית החזיק מעמד הוא ימשיך להחזיק/

ז. הרינג:

נניח שערעור הביטום נתגלה לפני הרבה שנים וגם בעל הבית וגם הדיירים לא יזמן תיקון ובכל זאת המשיך הבית לעמוד על תילו. השאלה היא אם אין לכלול כאן איזה סייג בדבר הזמן בו נתגלה הערעור בביטום, ואני מדבר על הזמן בו ארע הפגם לבין מועד התיקון. איננו יכולים להתייחס כאן לקפריזה של בעל הבית שידע על הפגם הכרוני במשך חמש-עשרה שנה ולא תיקון אותו במשך כל אותו הזמן ולפתע הוא נזכר בכך שצריך לתקנו. אם כן, יש שני דברים שצריך לבדוק: א) אם זה ערעור כרוני שקיים כל הזמן ושכבר אי-אפשר לתקן אותו; ב) אם זה ערעור שקרה לפני הרבה שנים ובעל הבית לא יזם את תיקונו. יש לי הרושם שאנו צריכים לקבוע סייג גם לגבי זמן הערעור וגם לגבי שיב. הערעור, היינו אם זה ערעור כרוני שאינו מפריע לבית להמשיך לעמוד על תילו כשם שאדם ממשיך להתקיים עם מחלה כרונית.

אני מציע לכתוב בסעיף ב' "שגורם לסדקים" כפי שכתבנו בסעיף א' ולא "העלולים לגרום לסדקים". איני רואה סיבה לא לכתוב כאן מה שכתבנו בסעיף א'.

כתוב בסעיף ב' "קירות פנים שהם נושאים" מה שירוש הדבר בנוגע לקירות שאינם נושאים?

מר דילר:

אתחיל מהסוף. קירות נושאים הם קירות שהיו בונים לפני מספר שנים, כשבניית השלד לא היתה כל כך נהוגה. כיום, כאשר מסתכלים אנו בבנין מסויים, אנו רואים קודם כל את הבטון - רצפות בטון, עמודים - ואחר-כך בא המילוי והמילוי הוא מבלוקים או מלבנים או מחומרים אחרים. קירות אלה אינם קירות נושאים, אלא קירות מילוי, בו בזמן שבתקופה הקודמת, לפני שהבטון המזוין נכנס לשימוש, היו הקירות, שהם הקירות החיצוניים, נושאים את כל הבטון. על הקירות האלה היתה נשענת הרצפה, והיו קירות פנימיים בהתאם לחלוקה, כי המפתחים לא היו יכולים להיות גדולים במקרים אלה. בדרך-כלל היה נהוג לקבוע 4"מ, לפני שהשתמשו בבטון מזוין. אם כן, היו מוכרחים להקים בתוך הדירה קיר היכול לשאת גם את התקרה, גם את הגג וגם את העומס הנוסף שגיה על הגג והושמקרו היה בחביות או באנשים שהשתמשו בגג לתליית כביסה וכו'. על-פי רוב השתדלו המהנדסים לא לתת קירות נושאים בתוך הדירה ולרוב היו הקירות הנושאים בחדרי המדרגות.

חבר-הכנסת הרינג העלה שאלה לגבי זמן הערעור. הדברים הללו כוללניים במקצת וקשה להיכנס לכל פרט. במקרים מסוג זה הם בדרך-כלל מוצאים להם ביטוי בצורה די חריפה, ואז בקרא היועץ על-פי רוב והוא קובע אם יש צורך בתיקון מיידי, או שהבית יכול להישאר עם אותו פגם אמתשי עד סוף החדות. במקרים כאלה התיקון של הפגם ביסוד אינו פגם בלעדי, אלא מתלווים אליו פגמים נוספים, כגון סדקים בקירות, התחלקות הטיח ולפעמים אפילו שברים בנגרות.

א. אנטוריון: האם הביטוי "ביטום" הוא ביטוי שכני?

מר דילר: - כן.

א. אנטוריון: רצוי בדרך-כלל שהחוק ידבר בלשון בני-אדם כדי שיידעו כמה מדובר. האם אי-אפשר היה לכתוב בסעיף א' "תיקון יסודות הבנין" במקום "תיקון ביטום הבנין"?

מר דילר: אפשר גם להתייחס ליסודות.

היו"ר י. גולדשמידט: האם בתקנות או בחוקים אחרים משתמשים ב"יסודות" או ב"ביטום"?

ר. רייס-לברון: אני חושבת שהמונח השכני הוא "ביטום", אבל אפשר גם להשתמש במלה "יסודות". אין הבדל מהותי.

י. קורן:
אני מכין שיש הכרל בין ביטוס לפי סעיף א' לבין קונסטרוקציה לפי סעיף ב', אבל אנחנו בוועדה צריכים לדעת את התוצאות. אם יסודות הבנין והביטוס נתונים בסכנה ממשיית ומטיליים חובת תיקון על בעל הבית או על הדיירים, זה קצת מרחיק לכת. חשבתי כל הזמן שהדגש צריך להיות על הקונסטרוקציה או על המבנה הכללי. הבעיה היא אם תיקון ביטוס שנתערער אינו עלול לדרוש הוצאות כאלה שאי-אפשר לעמוד בהן.

מר דילר:
אם הביטוס שנתערער הוא כזה שהוצאות התיקון שלו גבוהות במידה כזאת שהן עלולות להטיל עומס כבד על הדיירים בו והוא מהווה סכנה, הרי כל הרשויות המקומיות פוסלות בית כזה ומוציאות צו הריסה, והיו מקרים כאלה. אני התייחסתי כאן לבתיים עליהם מדבר חוק הגנת הדייר, כלומר בתיים העומדים על תילם מספר מסויים של שנים ובמקרים מסויים. בדרך-כלל מקרה חריף כזה של ערעור היסודות קורה בבתיים בני קומה אחת, אשר נבנו על יסוד מעורער מאוד בתקופה בה היחס לבנין היה מאוד לא נכון, הן בגלל חוסר אמרים והן בגלל מחסור בבעלי מקצוע. הם נבנו תיכף ומיד אחרי מלחמת העולם או בתקופת מלחמת העולם. אלה היו בתיים קטנים בני קומה אחת, עם שתי יחידות דיור או ארבע יחידות דיור. הזכרתי בתור דוגמה את הבתיים בתל-ברוך. בתיים בעלי קופות לא התערערו עד עכשיו.

היו"ר י. גולדשמידט:
ראשית כל, אנו עוסקים כאן בהגדרת התיקונים הנזכרים בחוק ואיננו מתקנים את החוק.

השאלה היא אם הכתוב בסעיפים א' ו-ב' הוא בגדר תיקונים הדרושים להחזקת הבית במצב תקין וראוי לשימוש. ברור שאם בית התמוטט או נפסל לשימוש הרי שבנייתו מחדש אינה בגדר הגדרה זו. שמענו מהמוטחה של משרד השיכון מה בדיוק גבולות הנאמר כאן וגם העדכה - ולמר דילר יש נסיון ואנו רשאים וחייבים לסמוך על עדותו - על סדר גודל התיקונים היכולים להיות.

חבר-הכנסת הרינג הציע לכתוב בסעיף ב' "גדרו" במקום "העלולים לגרום", בדומה לכתוב בסעיף א'.

ר. רייס-לברון:
אינני חושבת שזה רצוי לשנות כך את הנוסח בסעיף ב', כי הפגמים בקונסטרוקציה מתגלים בדרך-כלל בטרם גרמו לסדקים בקירות, מה שאין כן בביטוס. אם כן, לשם מה להסתין ולייקר את התיקון שייעשה אחר-כך?

ג. האוזנר:
האם פגם בקונסטרוקציה הוא פגם שנוצר עקב השימוש או שזה יכול להיות פגם שהיה קיים מלפני-כן?

מר דילר:
זה יכול להיות פגם מלידה וזה יכול להיות פגם שנוצר בעקבות מזג האוויר, למשל, בדירות על חוף הירקון.

ג. האוזנר:
אם כן, מוטב להשאיר את הנוסח כך שהוא יכסה את שני המקרים.

היו"ר י. גולדשמידט:
הוועדה תקבל ביטוח סופי של התקנות מסדרד השיכון, ואני מניח שלאחר עיון ניתן להן אישור סופי.

ר. רייס-לברון:
בישיבה הקודמת דובר על החלקים המשותפים האחרים והגענו למסקנה שעלולים להיות דברים נוספים שלא הובאו בחשבון בפירוט שהצענו. אולי נברר מה יש בדעתנו להוסיף. אנו מציעים להוסיף סעיף יא' שכותרתו תהיה "חלקי הבית האחרים" ושיאמר: תיקון פגמים בחלקי הבית האחרים שבשימושם המשותף של הדיירים (כגון: סרתפים, מחסנים, עליות גג וכד'). אלה אלמנטים שאינם בכל בית ושלא התייחסנו אליהם בפירוט.

היו"ר י. גולדשמידט:

הרעיון היה להסתפק במעין אחד, נזניה בנוסח
שהצעת, ולכתוב אחר-כך כגון: "...

ז. הרינג:

אבל זה צריך להיות נוסח מדוייק.

ד. רייס-לברון:

הנוסח שאנו מציעים הוא "חלקי הבית שבשימוש
המשותף של הדיירים".

י. ה. קלינגהופר:

אם התוספת תהיה מוגדרת במונח של "שימוש
משותף של הדיירים", האם זו תהיה הגדרה
הקולעת למטרה? מה על אותו חלק של הבית הנמצא בשימוש המשותף של חלק
סן הדיירים בלבד? למשל, אם יש גרז' ורק לארבעה מבין שמונת הדיירים
יש מכוניות פרטיות, מה הדין לאור ההגדרה המוצעת?

ד. רייס-לברון:

הייתי אומרת שבמקרה כזה התקנות אינן חלות,
כי אנו רוצים להחיל אותן רק על החלקים
המשותפים לכל הדיירים. אולי כדאי שנבהיר זאת ונכתוב "שימוש המשותף
של כל הדיירים".

א. ידין:

מה הדין במקרה שאחד הדיירים אינו מסתמס
בחדר הכניסה?

ג. האוזנר:

נזיח שדייר אחד נכנס לבית ישר סתרחוב
והוא אינו שותף לחדר הכניסה הכללי לבית.
האם בגלל/נוציא את חדר הכניסה סגור התקנות? זה לא הגיוני. הייתי מסאיר
את זה בהחלט לפרשנות.

י. ה. קלינגהופר:

לכל אחד יש כניסה, אבל לא לכל אחד יש
מכונית. הייתי אומר שיש באן איזו אימפליקציה
של יסוד מוציאלי, וזה עלול לגרום להתמרמרות - אלה שיש להם מכוניות
שאים להסתייע בהוצאותיהם על-ידי האחרים שאין להם מכוניות.

סר דילר:

בדרך-כלל משטחי החניה מסומנים לכל דייר,
ואם כך הדבר, אפשר לומר שהמקום הוא בשימוש

הייחודי של הדייר.

היו"ר י. גולדשמידט:

אם יש מקום בו יכולים כולם להשתתף, הרי
זה רכוש משותף, ולכשיהיו מכוניות לשאר
הדיירים יוכלו לנצל אף הם את הגרז'.

ד. רייס-לברון:

אולי נכתוב "תיקון פגמים בחלקי הבית,
הסיועדים לשימוש המשותף של הדיירים, ואז
מה שחשוב אינו אם הדיירים מסתמסים במקום, אלא אם יש להם זכות לכך.

ג. האוזנר:

עדיף לכתוב "עוסדים לרשות".

היו"ר י. גולדשמידט:

הניסוח של התקנות לאור הערות שהוסמעו
עוד יובא בפנינו לאישור סופי.

(ב) חוק למניעת מעשי שוחד בתאודיות ספורט, תשל"א-1971
(של חבר-הכנסת י. ה. קלינגהופר)

היו"ר י. גולדשמידט:

הצעת חוק זו הועברה לוועדה לדיון טרוסי,
ואבקש את חבר-הכנסת קלינגהופר לפתוח בדברים.
הוא בוודאי יזכור את הצעת סר המשפטים במליאה שיש אולי להרחיב-את החוק
במידה מסויימת במספר פרטים.

י. ה. קלינגהופר:

אני מודה על שכל הגורמים הנוגעים בדבר,
ובעיקר היושב ראש, מצאו לנכון לזרז את הדיון
בהצעת החוק שלי. אני חושב שזה מצביע על כך שיש ענין ציבורי בנושא,
והוא נתן אותותיו גם כדיון בכנסת, גם בהצעות הדחופות שבאו אחרי הגשת
הצעת החוק שלי וגם בעתונות, ברדיו ובטלוויזיה. הדבר שישם ומשמש נושא
לראגה ציבורית.

י.ה. קלינגהופר:

מה שהניע אותי ליזום חקיקה בענין זה הוא דבר אחד בלבד, ואני מודה שהייתי צר אופק במקצת בענין זה, אבל אני שמח שהבטיס עליו ציטטתי את הרעיון הוא מן המכובדים ביותר - פסק-הדין של בית המשפט העליון שניתן ספי השופט לנדוי ב-2 בנובמבר אשתקד. בפסק-הדין עוסק תג'ר ואא' נד' ההתאחדות לכדורגל התבטא השופט הנכבד בניטויים די חריפים על המוסר הירוד בתחום הכדורגל. הוגשו ערעורים בעקבות החלטות שנקבלו על-ידי הטריבונלים הפנימיים של ההתאחדות הכדורגל, ובדיונים בערעורים אלה אמר השופט בין שאר הדברים: "בערעורים אלה נתגלו לנגד עינינו תופעות סוציאיות מאד של מסחור המלווה בשחיתות, אשר צמחו כגידולי פרא בשדה הכדורגל בארץ". כאן מצטט השופט מהחלטת ועדת החקירה של ההתאחדות לכדורגל: "... האווירה שנוצרה סביב המשחקים היתה של שוק כללי כאשר הכל מנסים לקנות את כולם הן לגבי תוצאות משחקים ובשלב שני בקשר לסתן ערויות ובשלב השלישי בקשר לסתירה או שינוי ערויות שניתנו בשלב קודם".

אחרי ציטטה זאת מתוך קביעות ועדת החקירה ממשיך השופט ואומר: "גרצוני להקדים ולהבהיר שחלילה להם, לבתי המשפט, לתת הכרה כלשהי "de jure" לשוק זה, השחור משחור, בו מעורבים כנראה אינטרסים חמריים ניכרים, ואל להם להתייחס לנעשה במערכות הכדורגל באותה מידת הקפדה..."

ועוד אומר השופט ביחס לתופעות המכוערות האלה: "מלאכת הייבוש של ביצה עכורה זו, העלולה עם התפשטותה להשחית כל חלקה טובה בספור הכדורגל הישראלי, נתונה בראש ובראשונה בידי מוסדות השיפוט הפנימיים של המשיבה..."

אחר-כך מצביע השופט על התוצאות במשחקים אלה: "על כך הגישה הפועל אשדוד תלונה נגד הפועל רמלה וסככי דרוכ לוד, בקשר למשחק בין שתיים אלה, בו זכתה הפועל רמלה בתוצאת 13:0". אחר-כך מדובר על תוצאה של 14:0, וזה כבר אומר דרשני.

כמו כן נאמר בפסק-הדין כי ועדת החקירה "מצאה שאכן שוחדו שחקני ביתר עקרון על-ידי אנשים שפעלו מטעם הפועל אשדוד, ולפיכך ביטלה את תוצאות המשחק והפחיתה להפועל אשדוד שתי נקודות מסאזנה לעונה 1969/70, מהן אחת על-תנאי. על החלטה זו עירערה הפועל אשדוד לבית הדין העליון של ההתאחדות וזה החזיר את הענין לוועדת החקירה, כדי שתשמע מחדש את כל הראיות..." ועדת החקירה שוב "הרשיעה את הפועל אשדוד, כקבוצה וכאגודה בהתנהגות בלתי ספורטיבית, דהיינו קניית משחק על-ידי שיחור שחקני הקבוצה היריבה ביתר עקרון". כאשר דנה ועדת החקירה בפרשת השיחור בליגה ב' דרום ב' לא היתה יכולה להפריד באותה ליגה בין הקבוצות המעורבות לבין הבלתי מעורבות ועל כן עיכבה את כולן מהעליה לליגה א' די בעובדות אלה כדי שנגיין מה המצב. יש שיפוט פנימי הפועל בשתי ערכאות: ועדת חקירה אד-הוק המוקמת בכל מקרה, ועל החלטותיה אפשר לערער אחר-כך בפני בית הדין העליון לכדורגל. השופט חולק כאן מחמאות לשיפוט הפנימי, אבל איני חושב שצריך להרבות דברים כדי להראות שהשיפוט הפנימי אינו מספיק. הוא חשוב ואיננו מציע לבטלו, אבל צריך להוסיף עליו כדי לתת הגנה לציבור ולספורטאים הישרים. הלא מעשים אלה הם בראש ובראשונה מעילה באמון הציבור, ציבור הצופים. הציבור מאמין שמשחקי הספורט נערכים ברוח ספורטיבית, ביושר ובהגנות. זו ההנחה הטבעית שלו, והנה מרמים אותו, וכאן לא די בשיפוט הפנימי של ההתאחדות לכדורגל, כי הטריבונלים הפנימיים מיועדים לטיפול ביחסים הפנימיים באותו איגוד.

הדבר השני הוא שגם הספורטאים הישרים - למזלנו ישנם גם כאלה והייתי אומר שהם בוודאי הרוב הגדול - ראויים להגנת החוק. מטבע הדברים נוטה האדם להכללות, ואם יש פרטומים מנסיונים על תופעות כאלה, יש מיד נטייה לעשות הכללה ולומר שכולם כאלה, וזה פוגע באנשי הספורט ההגונים והישרים הרוצים לשמור על אתיקה ספורטיבית. שוב, גם כאן לא די בשיפוט הפנימי. הנסיון מוכיח כי לשיפוט הפנימי יש תועלת עד גבול מסויים.

על כן עלה על דעתי להציע שמעשים כאלה של שיחור יהיו בבחינת עבירה פלילית על-פי חוק של המדינה ושעל עבירות אלה ישפטו בתי המשפט הכלליים של המדינה. זה בהחלט ראוי להסדרה בדיני העונשין של המדינה, ומכאן הצעתי. אני יודע שאם יתקבל החוק בצורה זו או אחרת הוא ימשש תרופת פלא, כשם שגם החוק הפלילי אינו תרופת פלא

י.ה. קלינגהופר:

בדרך-כלל. הכל מודים שצריך להיות חוק האוסר על גניבה, אף-על-פי שתמיד היו גנבים, ישנם ויהיו, משום שהחוק מצמצם ככל האפשר את היקף התופעות השליליות האלה בחברה.

בניתי הצעת חוק זו לפי המתכונת של החוק בדבר עבירות שוחד הנוגע לעובדי הציבור ואף חזרתי כאן מלה במלה על הוראות מסוימות של אותו חוק, אם כי לא העתקתי את כולן. מלכתחילה היתה לי הרגשה שההגדרות המובאות כאן מצמצמות מדי. למשל, אם מתן שוחד משולב עם הימורים, הוא כבר אינו כלול כאן, כי במקרה של הימורים נותן השוחד אינו לא קבוצת ספורט ולא אדם מטעם קבוצת ספורט, אלא זה גורם חיצוני לגמרי. אולי יש מקום להרחיב הגדרה זו. שר הם שפטים הציע לבטל בכלל את ענין הספורט ולהחיל את דין העונשין המוצע על כל תחרות. עוד בזמן הדיון במליאה הבעתי, כמובן, את נכונותי לקבל כל שיפור שיוצא. אין לי כל אמביציה לדבוק דווקא בנוסח שהצעתי. כוונתי היחידה היא שהכנסת תקבל חוק שתהיה בו משום תועלת בבלימת תופעות שליליות אלה במידה סבירה.

מע"ף 1

הי"ד י. גולדשמידט:
אינני יודע אם יש הגדרה ברורה מה כלול ב"ספורט". אינני יודע אם ההוראה תחול גם במקרה שמדובר בסדרניר של שח-מט, אם כי מדובר כאן בשחקנים ולא בארגונים.

א. ידיון: - או בחידון תנ"ך.

הי"ד י. גולדשמידט:
ישנה כאן המגבלה שהזכיר אותה חבר-הכנסת קלינגהופר של מתן שוחד מטעם קבוצת ספורט אחת לקבוצת ספורט אחרת. כל קבוצה רוצה לנצח במשחק ועל-ידי כך היא מבטיחה לעצמה לאו דווקא יתרון כספי, אלא עליה לשלבים מתקדמים יותר. האם לא יכול להיות שאדם יתן שוחד של אלף לירות, למשל, לשחקן אחד כדי שייכשל במשחק ובעקבות זאת הוא יהיה בטוח בזכייתו בטורט בסכום של 10 אלפים לירות? הרי יכול להיות שהשחקן יקבל שוחד בסכום קטן, ואילו המשחק יקבל סכום גדול יותר. מבחינת השחתת המידות זה אותו הדבר, כי שחקנים יעמדו בפני פיתוי גדול. נכון שלרוב שחקן רוצה להיות שחקן מצליח, אבל לפעמים עלול היתרון הכספי להכריע אצלו. בשורה השניה כמע"ף 1 כתוב "או לעסק או שחקן שלה", כלומר, מדובר רק בשחקנים הסופיעים מטעם קבוצות, ולא בשחקנים בודדים שיש להם אמרגנים משלהם. יש ענפי ספורט המתבצעים לא על-ידי קבוצות אלא על-ידי בודדים, וההיצמדות שלנו לקבוצה מבכילה אותנו בענין זה.

ג. האוזנר:
אני סברך את חבר-הכנסת קלינגהופר על היוזמה שנקט. לפי ההגדרה המוצעת הצעת חוק זו מצמצמת את הסמכות גם מצד הנתינה וגם מצד הקבלה. נותן השוחד צריך להיות אדם הפועל מטעם קבוצת ספורט, וזה מטיל על התביעה הכללית בטל הוכחה שהפעולה לא היתה סיוזמתו האישית של אוהד קבוצה, אלא הוא פעל כשליחה של קבוצת ספורט. ראשית, יהיה קשה מאוד להרים את נטל ההוכחה הזה בפועל, וחוששני שהחוק לא ישיג מטרתו אם יישאר נוסח כזה. שנית, כפי שלמדנו עכשיו מהתעוררות של אוהדים למען קבוצותיהם, לעתים קרובות הם עושים דברים שאינם טובים משוחד אלא אף מסוכנים ממנו, כגון התפרצויות אלימות, וזאת לא דווקא מטעם הקבוצה. עסקני הקבוצה אף רצו לרסן אותם, אלא שלא היו יכולים לרסן אותם אוהדים של קבוצה מסויימת אשר הלכו לנפץ שמשות בתל-אביב מול משרדי התאחדות הכדורגל - ללמדנו שיש כאן יוזמה עצמית של אוהדי קבוצות, ויכול להיות שינסו להשיג יתרון לקבוצותיהם אף בלי ידיעת הקבוצות.

בהעדר תושיה אחרת התאחדות הכדורגל הצמידה את האחריות לקבוצה כולה בעד מעשה שנעשה לטובתה. נכון שמעשה כזה יפה לצורך קידום קבוצה או הורדתה בהררכיה של הכדורגל, וזה המעשה שעשתה התאחדות במסגרת השיפוט שלה כדי לעצור את הנגע מבחינה ספורטיבית אבל כשאנו עוסקים בעבירה פלילית, בדיני נפשות, אני חושב שאנו צריכים לקבוע מעשה כזה כעבירה, בין שנעשה מטעם קבוצה ובין שנעשה מתוך יוזמה

ג. האוזנר:

עצמית. לכן הייתי מציע לחבר-הכנסת קלינגהופר להסמיט את ההגבלה של שוחד מטעם קבוצה.

יש מיגבלה שניה הנוגעת לקצה האחר של ציבור השוחד, היינו למקבל השוחד. לפי המוצע כאן מקבל השוחד צריך להיות שחקן או עסקן של קבוצה. אני מניח שמדרך הטבע כך יזרום השוחד, אבל יכול להיות גם מתווך, שאינו לא עסקן ולא שחקן, ואת זה אפשר להוכיח. מה עשה המתווך עם הכסף - או שאפשר יהיה להוכיח את זה או שזה יהיה בלתי אפשרי, אבל אני חושב שעצם העסקה הזאת צריכה להיות מוגדרת כעבירה.

י.ה. קלינגהופר: אולי סעיף 3(ב) עונה לבעיה.

ג. האוזנר:

איני מציע להגביל למי ניתן השוחד. בחוק בדבר עבירות שוחד הגבלנו את המקבל כעובד ציבור, כי הרי השוחד ניתן כדי להשיג יתרון מעובד ציבור במסגרת עבודתו. לא הייתי מציע להגביל את המקבל. הרעיון שאני מעלה הוא כי מי שנותן שוחד למאן שהוא בכוונה לאפשר לקבוצה מסוימת לזכות ביתרון - עובר עבירה, ואני מציע לבטל את ההגבלות המוצעות משני הצדדים.

לעומת זאת לא שמענו עד עכשיו על נגע בתחרויות אחרות. אנו רוצים לסתום פרצה לגבי ספורט. נכון שדברים כאלה עלולים לקרות גם בתחרויות שח, ופרופ' ידין הזכיר אף תחרויות תרבותיות כגון חידוניים, אולם לא שמענו על תופעות כאלה בתחומים אלה. לא הייתי שש להרחיב תחומי של האיסור על דברים שלא שמענו עליהם, לא ראינו אותם או לא חשנו בהם. אנו לוקים בספורט, הייתי מציע להשאיר בכל זאת את הצעת החוק במסגרת ספורטיבית כדי להחמיר בתחום זה ולגלות דעתנו שעל נגע זה שהתפשט בציבור אנו רוצים לענות. אל נחפש בהזדמנות זו להרחיב את המסגרת ולכלול גם תחרויות אחרות, שגם בהן שוחד אפשרי מבחינה תיאורטית, אבל למזלנו לא שמענו עליו בינתיים.

ס. ביבי: אני מצטרף מקרב לב לברכה לחבר-הכנסת קלינגהופר על הצעתו זו. נראה לי שהצעת חוק זו מחוייבת המציאות בימים אלה.

המלים "מטעם קבוצת ספורט" לא נראות לי במקומן, כי ייתכן שאפשר ליצור קומבינציות כך שמתן השוחד לא יהיה בצורה זו. צריך שההוראה תהיה רחבה יותר. אני מציע לכתוב רק "הנותן שוחד לקבוצת ספורט אחת", כי השאלה אם נותן השוחד הוא מטעם הקבוצה האחרת או לא אינה צריכה לתת פירצה שדרכה הוא יוכל להשתמט. גם המלה "מטעם" הנזכרת בשורה השנייה אינה במקומה, לדעתי, כי ייתכן שלאותו נותן שוחד יש חשבון כללי אחר. לכן אני מציע למחוק מלה זו. כפי שהעיר היושב ראש יכול להיות מצב ששחקן מסוים שחקן מול שחקן, כמו בטניס שולחן.

ס. אביזוהר: - או באיגרוף, למשל.

ס. ביבי:

לאור הערות אלה אני מציע נוסח כזה: הנותן שוחד לקבוצת ספורט אחת, לשחקן או לעסקן שלה (אם כי איני יודע היכן נמצאת ההגדרה של "עסקן") בכוונה לאפשר לקבוצת ספורט אחרת או לשחקן אחר לזכות במשחק ספורט או להשיג יתרון אחר של הצד האחד על הצד השני בתחרות או במשחק - דינו מאסר שלוש שנים. הייתי מוסיף כאן על המאסר גם קנס כספי כדי שהפשע לא ישתלם.

א. ידין:

אתייחס למסגרת החוקית שאנו דנים בה. חבר-הכנסת קלינגהופר העלה את הנושא בתור נושא חדש, אולם הוא ראה את הסמיכות עם חוק השוחד הקיים ולכן הוסיף לסעיף העיקרי בהצעתו כמה מן ההוראות שבחוק השוחד הקיים. לו הייתי במקומו, איני בטוח שהייתי הולך בדרך זו. אני מסופק אם צריך ליצור חוק נפרד לסוגיה זו בשעה שיש לנו חוק כללי לענייני שוחד. ואם מישהו יקשה ויאמר שהחוק הכללי נוגע לשופטים ולעובדי ציבור, ואם ואין מקום לכלול גם שחקני כדורגל במסגרת זו, ברצוני לומר לו שכבר

א. ידיו

סטינו מהמטגרת המצוטצמת והכנסו תיקון האוסר כי "עובד ציבור" כולל גם עובד של תאגיד המספק שירות לציבור, והגדרה זו אינה שונה כל כך מהענין שמעלה חבר-הכנסת קלינגהופר. מפני זה נראה לי שזה לא-היה כל כך חורג ממטגרת חוק השוחד הכללי לו היינו כוללים בו ענין נוסף. בדרך זו היינו זוכים באופן אוטומטי גם בתחולה של שאר סעיפי החוק הכללי על הענין הנדון. יש ודאי מספר סעיפים שצריך להוסיף כדי להשלים את הטיפול בענין, ומכל הסיבות האלה יהיה זה יותר נוח אם נצמיד את התיקון המוצע לחוק הכללי. לענין זה יש גם אספקטים אחרים. אם אנו מחוקקים חוק נפרד, גם הפרשנות לא תהיה אחידה, ועל כל פנים עלול הדבר להביא לסיבוכים מסויימים שאפשר להימנע מהם על-ידי הכנסת הענין המוצע במטגרת הקיימת.

לעצם השאלה מה צריך להוסיף לחוק הקיים בענין זה, לכאורה אפשר היה לפתור זאת באופן טכני על-ידי אזכור כל האנשים שרוצים לאזכר בנוגע לאיום של שוחד בסוף סעיף 1(ב) לחוק הכללי (מצטט את הסעיף), תוך-הוספת המלה "ובן" לפני-כן. אולם לא הייתי מציע להרחיק לכת עד כדי כך, כי גם לא כל כך נכון לומר בענין זה שזו פעולה הקשורה בתפקידו של השחקן, משום שגם לפי התוספת החדשה אדם המסלא תפקיד הוא אדם שמעסיקים אותו, שפועל במטגרת תפקיד מוגדר, בשעה שקשה לדבר על זה במטגרת תחרויות אלה של ספורט. סיבה נוספת לא לצרף ענין זה למטגרת סעיף 1(ב) היא שאין להחיל אותו עונש ובמקרה הנדון די בשלוש שנות מאסר. מדובר בסעיף 1(ב) לחוק לתיקון דיני העונשין (עבירות שוחד).

לאור כל אלה רצוי לשלב את הסוגיה הזאת בתור סעיף עצמאי בחוק הקיים. אפשר להכניס אותה במקום סעיף 2 שבוטל. מכל מקום נוסיף אותה בצורה כזאת שכל הסעיפים האחרים של החוק הקיים יתלוו אליה. אולי זה יצריך עוד תיקון בסעיפים 5 ו-6 על-מנת ליצור את המטגרת המשותפת הזאת.

בענין החוג שעליו יש להחיל את ההוראה איני מסכים כל כך למה שאמר חבר-הכנסת האוזנר. אולי חידון מנ"ך אינו המקרה הקרוב ביותר לענין זה, אבל יש תחרויות אחרות, שיש ספק גדול אם הן ספורטיביות, וההאחרות של שוחד, אם כי עדיין לא שמענו עליה, אינה רחוקה מהן. היושב ראש הזכיר לי כרגע את פסטיבל הזמר ביום העצמאות. מי שזוכה במקום הראשון בתחרות זו יש לו יתרונות גדולים מאוד, גם בכסף, גם בפסומת וגם בקידום במקצוע הזמר והפזמון. אמנם לא שמענו עד עכשיו על שוחד במטגרת זו, אבל גם איננו רוצים לשמוע על כך בעתיד, ואם כבר עושים אנו מלאכה זו, כדאי שלא נצטצמם אותה כשאנו בתונים בעידן התחרויות. גם שר המשפטים הציע שנרחיב את המטגרת כדי שלא נצטרך אחר-כך להדביק סלאים. אני מתאר לי שבטוטו והלוטו לסיניגהם הם גורם חזק ביותר המשפיע על סתן שרחד וקבלת שוחד. אדם שמילא את השפטים בצורה מסויימת עלול לנסות לדאוג לראש שהמוצאות יהיו בהתאם למה שכתב בטופס. כבר נאמר שענין הקבוצה הוא ספציפי מדי. אנו רוצים ליצור עבירה פלילית לגבי שוחד שיש לו נגיעה לתחרויות מסויימות, כפי שעבירה זאת קיימת לגבי עובד של תאגיד המספק שירות לציבור. מפני זה אני סבור שהיה צריך לכתוב "תחרות של ספורט או תחרות אחרת" ולהוסיף: "שהציבור מעונין בקיומה או בתוצאותיה". בדרך זו גם משפטים מהקושי מהו ספורט.

אני סבור שההוראה צריכה לחול על כל מי שלוקח שוחד, בין שהוא משתתף בפועל ובין שהוא מארגן, עסקן, מאמן וכיוצא באלה. אין זה חשוב אם האדם קיבל שוחד כמייצג קבוצה או באופן אישי בתור שחקן בודד. יכול להיות שיש תחרויות שאינן מתקיימות בין קבוצות אלא בין יחידים. אם כל הסוגיה הזאת תיכלל בחוק הקיים כפי שהצעת, ממילא יהיו כלולות כל הצורות האלה של קבוצה מול קבוצה מתחרה, אלא שלא יהיה צורך להוכיח אותן, כי החוק כולל אותן בין הדברים שאינם רלבנטיים לענין זה.

הי"ד י. גולדשמידט:

הצעה אחת של פרופ' ידיו היא ארגונית, היינו לא להגיש חוק נפרד עם שם נפרד, אלא לכלול את העיקרון שבהצעת חבר-הכנסת קלינגהופר במטגרת החוק הקיים. קיבלתי פתק מחבר-הכנסת קלינגהופר בו הוא אומר שאולי אפשר לבקש ממשרד המשפטים להכין הצעה ברורה בדבריהם של פרופ' ידיו. אני מבין מכך שאין חבר-הכנסת קלינגהופר מתנגד להצעת פרופ' ידיו.

ד. אביזורה:

לאחר שהמציע חיווה דעתו שאפשר
ללכת לקראת הצעת פרופ' ידין אני
רוצה להצטרף לרעיון זה, משום שחוק גדול יש לו יתרון בכך שרואים בו
יותר את הלקונות. את הלקונות בין חוק לחוק רואים פחות מאשר בין טעיפי
החוק כשלעצמם. אני תומך גם במגמות ההרחבה. אם לא היו תופעות כאלה
בתחרויות אחרות, אין זה אומר שאין להתייחס אליהן בחוק כאשר עוסקים
בבעיה. אנו עוסקים בסוגיות של שוחד הבאות להשפיע על תוצאות של תחרויות.
לו היה מישהו אומר שזה דבר שאין להטיל עליו איסור, הייתי פבין זאת,
אך העובדה שעדיין לא שמענו על תופעות כאלה אינה צריכה להדריך אותנו
בענין זה. אדרבה, מתוך שנתנו דעתנו על ספורט, הבה נראה את הבעיה במסגרת
תחרויות בכללן, אף אם מדובר בתחרות של ארכיטקטים, למשל. הרי ניתן פרסום
לתחרות, ומתייחסים לפרס ולתוצאות התחרות כאל מודל חינוכי. זה דבר שיש
בו חומרה מצדדים שונים, וראיה לכך היא שהמחוקק נתקל בסוגיה. איני רואה
סדוע לא בדון בזה.

לכן אני מציע מספר הרחבות: לא להזכיר
ספורט ולכתוב "הנותן שוחד (בלי לפרט למי) בכוונה להשפיע בכל צורה שהיא
על מהלך של תחרות או על תוצאותיה...". כל השפעה על תוצאות תחרות פסולה
ומתאימה להגדרה המחמירה של שוחד.

ה. פרידמן:

שלושה עניינים רוצה אני להעלות
ולשלושם צד אחד שווה, והוא שאני
מנסה להתגבר על הנגע שהוא כל כך חמור לא בכיוון של הרחבה כפי שהדבר
החבטא על כה בדברי מספר חברי כנסת. אתחיל מהערת חבר-הכנסת אביזורה.
נכון שאנו לוקים בגישה מוסרית מורשת מאוד הקיימת בדין היהודי, למשל,
אשר קובע כי אסור לתת שוחד לדיין אפילו על-מנת לפסוק דין צדק; אולם
צריך לחשוב מחשבה נוספת לפני שהופכים דבר זה לעבירה פלילית, משום
שזה עלול לכלול, למשל, את המקרה הבא: אדם רוצה לדרבן קבוצה כדי שתשחק
במישג היכולת שלה ולשם כך הוא מעניק לה יתרונות. אם נדחייב את ההוראה
יתר על המידה, עלול אדם זה להיכנס לסבך. אני מהרהר בדבר כדי שלא נעביר
את הגבול הרצוי.

אני

הערה שניה - מתלבש מאוד בהבנת הנושא
של שוחד אשר ניתן למתווך. אמנם קיים אדם כזה לפי החוק שפרופ' ידין צייט
מתוכו, אולם איני יודע מה הדין אם מתווך שקיבל את הכסף לא מסד אותו.
האם עצם מתן הכסף כבר הופך את הדבר לעבירה פלילית? בעצם אנו מעוניינים
שאותו שוחד לא יגיע לשחקן או לקבוצה. אנו צריכים למצוא פייג בכיוון
הצמצום הזה.

הערה שלישית, גם היא בכיוון הצמצום.
בסעיף 5 להצעת החוק כתוב "שובת הנאה אחרת". איני רוצה שיישכח לגמרי -
אף-על-פי שכך זה הוצג בזמן האחרון בעתונות - שקיים גם ספורט חובבני.
אמנם המושג "חובבני" הסתלף בשנים האחרונות, אבל דומני שאין אדם היכול
להיות מעוניין שיחוסל ספורט חובבני זה. כדי לדרבן קבוצת חובבנים
להתמסר יותר לאימונים ולהקדיש לכך כל מרצם אפשר שמישהו יציע להם, למשל,
מקום עבודה נוח יותר. האם זה ייכלל במושג "שובת הנאה" ובאיזו מידה
עלול הדבר להשפיע לדעה מבחינה זו שימנע מהספורטאים החובבנים להפעיל
סלוא יכולתם כדי להגיע להישג הגבוה יותר? אני מעלה בקודה זו לשיקול
כדי שלא נעבור את הגבול הרצוי לנו על-ידי איזו הגדרה גורפת.

ו. מורן:

אני סבור שתבר-הכנסת קלינגהופר
עושה מצווה לחברה הישראלית בהצעתו זו.
לאחר שעיינת בהצעת החוק הגעתי למסקנה שצריך להחמיר במקצת, כי הדי
איננו יושבים באולימפוס ואנו רואים את הנעשה, כמובן, אין להחמיר עד
אבסורדיום, אבל צריך להרחיב את ההוראה ולהחמיר לשובת החברה. חייבים אנו
לראות לנגד עינינו את המציאות בחברה הישראלית ולכן נראית לי הצעת
פרופ' ידין. אולם בעקבות הצעה זו מתעוררת השאלה אם בחוקים הקיימים יש
הגדרה של "ספורט" ו"תחרות". אם אין הגדרה כזאת או שהיא קיימת אלא
שהיא מצומצמת, צריך לחפש הזדמנות לקבוע אותה ולהתאים אותה למושג
המורחב.

אני מסכים לרוח הדברים שאמר חבר-הכנסת
פרידמן, היינו שאנו צריכים להיזהר לא להיתקל באבסורד תוך כדי הרחבה
והחמרה. ברור שאם נקבע פרס כעידוד זה לא בגדר שוחד. מתן עידוד לקבוצה

י. קורן:

כדי שתהיה במצב נוח יותר להתמודד - איני רואה בו שמץ של שוחד. להיפך, זה מעשה חיובי.

י.ה. קלינגהופר: אפשר לדבר גם על תרומות לוועד לאצן החייל. כאן האבחנה טבעית.

י. קורן: אם כן, מצד אחד אני מדבר על הרחבה ומצד אחר אני אוסר שאין לגלוש לאבטורד. אם חבר-הכנסת קלינגהופר מסכים להיפגש עם פרופ' ידין כדי שיובא בפנינו דבר מוסכם, כולל הגדרה, נוכל לדון על כך לאחר מכן.

ש ו נ ו ת (ב)

י. גולדשמידט: נקבע טופיית פועד הסיור בנמל אשדוד ליום ה' ה-15 ביולי 1971. בשלב

זה יתקיים הסיור באשדוד בלבד.

ברצוני להזכיר שביום ד' השבוע יתקיימו שתי ישיבות של מליאת הוועדה: האחת מ-8.30 עד 11.00 בה יידון חוק יחסי מסון בין בני הזוג, ובאחרת מ-14.00 עד 16.00, בה נחזור לחוק השכירות. ביום ב' הבא נחזור לחוק היוצרים, לגבי יש למסד המספטים הצעה ההולכת לקראת הדעות שהושמעו בוועדה, ואם ישאר זמן פנוי, נמשיך לדון בחוק השכירות.

הישיבה ננעלה בשעה 11.15.